

Независно друштво новинара Војводине (НДНВ) покренуло је 7. априла 2008. године информативни сајт о аутономији Војводине на адреси www.autonomija.info, саопштено је из тог новинарског удружења. На сајту се могу пратити вести у вези са уставноправним и политичким положајем Војводине. Такође, могу се наћи и транскрипти са трибина и семинара у организацији НДНВ-а, које позива све заинтересоване да се укључе у сарадњу.

Сајт се реализује у оквиру пројекта “Јавна расправа о Војводини”, који је подржала америчка фондација Национална задужбина за демократију – NED (National Endowment for Democracy), што је нарочито занимљиво. Да ли ова фондација то чини због развоја демократије или се ту крију неки други интереси?

Невладина а владина

Национална задужбина за демократију је непрофитна организација коју финансира америчка влада с основним годишњим прорачуном од 30 милиона долара. Овај прорачун одобрава Конгрес на основу извештаја NED-а о активностима које треба финансирати. NED

је, иначе, кровна организација која активности спроводи путем такође непрофитних организација (подружница) као што су

NDI

(Национални демократски институт),

IRI

(Међународни републикански институт),

CIPE

(Центар за приватно подузетништво) и

ACILS

(Амерички центар за међународну радничку солидарност).

NED

блиско сарађује и с Информативном агенцијом САД

(

USIA

), као и са Америчком агенцијом за међународни развој

(

USAID

).

USIA

се декларише као “независна” агенција за спољне послове унутар америчке владе, док се USAID представља као самостална владина агенција за економску, хуманитарну и демократску помоћ, која при томе штити америчке економске и политичке интересе.

На сајтовима ових организација истиче се да су непрофитне и невладине, али будући да њихов рад финансира влада и Конгрес одобрава буџет, одредница “невладина” отпада, и оне могу бити само непрофитне, али владине. Такође, ако се погледа историјат NED-а, може се уочити да је појам “невладина” само маска за активности које преко ових непрофитних организација спроводи влада САД.

Оруђе спољнополитичких интереса САД

NED је основан након врло жестоких расправа у Сенату седамдесетих и почетком осамдесетих година, у вези с незаконитим активностима америчке ЦИА. Први скандал догодио се 1967. године, када су неке тајне операције ове организације разоткривене у магазину *Ramparts*. У том тексту помиње се акција којом је ЦИА контролисала и финансирала тридесетак иностраних синдиката, омладинских и факултетских организација, као и политичких институција. У тексту се још наводи да су путеви новца ишли од ЦИА, преко америчких приватних удружења или лажних организација, до крајњих корисника, што је све потресло Конгрес и иницирало сенатско саслушање.

Након бројних лобистичких надмудривања, започела је сенатска истрага, али тек крајем седамдесетих година. Реч је о познатим истрагама „Черчовог“ одбора који је име добио по сенатору Френку Черчу. Овај одбор је објавио шест извештаја који су били врло неповољни по ЦИА, па су довели до преиспитивања метода и циљева њеног деловања. Занимљиво је да се у поменутих извештајима разоткрила раширена сарадња ове организације и новинара. У том контексту помињу се медијске манипулације и кампање у појединим земљама које су имале за циљ демонизацију оне политичке опције која је, према мишљењу ЦИА, била противна америчким интересима. Том истрагом откривена су и убиства некооперативних страних политичких вођа, државних функционера, покушај пуча против Кастра, чилеанског председника Аљендеа, итд.

Да би се у будућности избегле такве бламаже и скандали који су ЦИА стављали у негативан контекст, почетком осамдесетих шеф ове организације (Кејси) предложио је

Пише: Слађан Николић
понедељак, 21 април 2008 01:15

америчком председнику Регану да дотичне активности убудуће ради другачије. Тако је дошло до оснивања NED-а као наводно невладине организације. Процене су говориле да ће једна таква организација са префиксом “невладина” моћи елегантније да делује у страним државама.

Обезбеђивање изборног успеха одабраним политичарима

О “елегантном” деловању NED-а пише и Џералд Сасман, професор политичких наука на Универзитету у Портланду. Сасман у својим радовима детаљно описује како су амерички експерти, заједно са бившим агентом КГБ-а, који је прешао у једну америчку маркетиншку компанију, помогли Борису Јељцину да медијски уништи супарнике са левице. Саветници које је плаћао NED су од Јељцина чак тражили и да “успостави ауторитарну контролу” и да државну телевизију “потчини својој вољи”. Мађарски социјалисти су пред изборе 2004. године добили америчку помоћ тек пошто су свој програм помоћу саветника из две вашингтонске фирме очистили од свега социјалистичког. Сасман наводи да је NED

, организација која обезбеђује новац за “програме” у више од 80 земаља света, деведесетих “организовао и финансирао” обарање владе Бугарске социјалистичке партије.

Творац закона о NED-у Ален Вајнштајн својевремено је рекао да би “доста тога што NED данас ради јавно, пре 25 година ЦИА обављала тајно”. Основна идеја таквога пројекта била је да се страним политичким странкама, синдикатима, студентским удружењима и другим удругама достави новац, а да се при томе реши проблем прикривања “новца ЦИА”.

О томе пише и професор Сасман: “NED је требало да обезбеди алтернативу ЦИА” и да, за разлику од агената ЦИА, NED-ови “политички оперативци... не морају да живе подземне животе и узимају лажне идентитете”. Он истиче и да су се

NED

и “институти” преко којих је деловао показали као “много ефикаснији инструмент државне политике него што је ЦИА икада била”, и да су транспарентнијим радом боље “камуфлирали свој империјални циљ”. Сасман такође наводи да су САД закључиле да су војне интервенције и подршка диктаторским режимима – иако и даље корисни – често мање ефикасни него када се “остваривање неолибералних циљева”, односно обезбеђивање изборног успеха “слободнотржишних политичара”, обезбеђује и

легитимише путем “демократске помоћи”.

“Демократска помоћ” одабраним српским политичарима

И у Србији се показало да је “демократска помоћ” одабраним партијама и организацијама кроз обезбеђивање изборног успеха у сврху “остваривања неолибералних циљева” ефикаснија од војне интервенције. NED је имао пресудан утицај на стварање бројних невладиних организација код нас, од којих су неке прерасле у политичке странке. Тако је Г17 плус, према писању шведског листа

Aftonbladet

, створила подружница

NED

-а,

CIPE

(Центар за приватно подузетништво), за шта се потврда може наћи у извештају

NED

-а од 10. децембра 1998. године, који је писао Пол Маккарти. Г17 плус је одмах и показао захвалност својим оснивачима, уништавајући српске банке под диригентском палицом чиновника Светске банке и спроводећи свих ових година неолиберални економски концепт. Такође, ни ЦЕСИД-а не би било да није било

NED

-а, који и данас финансира рад овде организације, што се може видети на њиховом сајту.

Један од можда најбољих јавних извора који готово до танчина описује “демократску помоћ” САД одабраним партијама и организацијама у Србији за време избора 2000. године јесте текст који се појавио у *Washington Post*-у 11. децембра 2000. под насловом “Амерички савети водили Милошевићеву опозицију”. У тексту се описује ова, како лист наводи, отворена операција, чудна мешавина тајности и отворености, коју су финансирале конгресна издвајања од приближно 10 милиона долара за фискалну 1999. и 31 милион долара за 2000. годину.

“Главну улогу су играли Стејт департмент и америчка Агенција за међународни развој, владина агенција за помоћ страним земљама, која је достављала новац преко комерцијалних уговарача и непрофитних група као што су NDI и његов републикански пандан, Међународни републикански институт

(

IRI

Пише: Слађан Николић
понедељак, 21 април 2008 01:15

). Док је

NDI

радио блиско са српским опозиционим странкама,

IRI

је фокусирао своју пажњу на Отпор , који је служио као идеолошка и организациона кичма револуције. У марту је

IRI

платио да двадесетак лидера Отпора похађа семинар о ненасилном отпору у хотелу 'Хилтон' у Будимпешти, неколико стотина јарди дуж Дунава од хотела 'Мариот' којег фаворизује

NDI

."

У истом тексту *Washington Post* -а наводи се да су и речи изговорене у изборном сценарију кампање смишљене у Вашингтону: "Према Стевановићу, (ДОС) стручњаку за маркетинг, сваку реч политичких порука опозиције у трајању од једног и од пет минута коју су користили портпароли широм земље размотрили су амерички консултанти и тестирали у анкетама. Кандидати коалиције који су се кандидовали за југословенски парламент и на десетине хиљада места у локалним властима добили су обимну обуку о томе како да се држе 'поруке', одговарају на питања новинара и побију аргументе Милошевићевих симпатизера."

Такође, наводи лист, и Војислав Коштуница изабран је за председничког кандидата на основу америчке анкете. "Двадесет (српских) опозиционих лидера је прихватило позив Националног демократског института (NDI) са базом у Вашингтону у октобру 1999. за семинар у хотелу 'Мариот' у Будимпешти, са погледом на Дунав. Кључна ставка на дневном реду: анкета коју је спровела америчка фирма

Penn, Schoen & Berland Associates'

."

Анкета је известила да Милошевић има 70 одсто неповољан рејтинг међу српским гласачима. Али је такође показала да су велика имена у опозицији – као што су Зоран Ћинђић и Вук Драшковић – оптерећена негативним рејтингом скоро исто колико и Милошевић. Међу кандидатима који су се најбоље пласирали да парирају Милошевићу био је умерени српски националиста по имену Војислав Коштуница, који је имао повољан рејтинг од 49 одсто и неповољан од само 29 одсто.

Избор Коштунице за председничког кандидата опозиције у августу је обликован у великој мери анкетама. “Анкете су показале да би Коштуница могао да порази Милошевића на најлакши могући начин”, сећа се Душан Михајловић, лидер странке Нова демократија, једне од 18 политичких странака које чине коалицију. Део Коштуничине привлачности, показале су анкете, јесте то што га људи сматрају антиамерички настројеним. Пошто је био отворени критичар НАТО бомбардовања Србије, било је тешко Милошевићевој влади да га етикетира као западну марионету или издајницу српских интереса.

Дестабилизација прогресивних покрета и помоћ на изборима

Након 2000. године кроз програм “помоћи демократији” NED и њене подружнице делују на простору Србије кроз инфраструктуру која обухвата поједине невладине организације, агенције за истраживање јавног мњења и медије сконцентрисане на дестабиловање прогресивних покрета, нарочито оних са националним, социјалистичким и социјалдемократским профилем. “Програм” је готово потпуно успео, синдикати су изузетно слаби, синдикалног организовања готово и да нема, не постоји ни левичарска политичка снага која би артикулисала и сугерисала корективне механизме, националне организације су стално на удару медија које финансира NED

, подмећу им се афере и слично. Све озбиљне јавне дебате о последицама често погрешног, неспретног или исхитреног наметања неолибералних рецепата током претходних осам година медијски су “минирани”, при чему се људи који указују на грешке јавно етикетирају, омаловажавају и ускраћен им је приступ медијима. Поред тога, како наводи професор Џералд Сасман, NED

и организације које она финансира интервенисале су на прошлим парламентарним изборима, као и на изборима за председника Србије ради “сламања националистичког и социјалистичког отпора” неолиберализму. Интервенција се огледала кроз истраживања јавног мњења преко агенција иза којих стоји NED

, креирање изборне кампање, текстове у медијима који су под контролом NED

-а, кроз обуку политичких активиста “одабраних” политичких партија...

Нова мета – Војводина

На сајту Независног друштва новинара Војводине (НДНВ) у рубрици „О нама“ [хттп://www](http://www)

[.нднв.орг/о-нама.хтм](#)

наводи се: „Основни циљеви удруживања, како тада, тако и данас, били су залагање за слободу штампе, за отклањање политичких утицаја, чији је циљ политичко-пропагандна инструментализација медија, дакле – залагање за професионално, објективно и квалитетно информисање.” Дакле, удружење се залаже отклањање политичких утицаја, чији је циљ политичко-пропагандна инструментализација медија, а читав пројекат подржава НЕД, о чему постоје докази. И сами Американци тврде да је ово удружење једно од оруђа владе САД у спровођењу спољне политике. Према томе, Независно друштво новинара Војводине је свесно или несвесно одступило од свог основног начела – залагања против политичко-пропагандне инструментализације медија.

На сајту се даље истиче да је од гласноговорника Милошевићевог режима Независно друштво новинара Војводине проглашавано “продуженом руком страних сила”. Да би се одговорило да ли је ово тачно, требало би спровести дубљу анализу деловања ове организације, али је сасвим евидентно да прима новац од званичне институције једне стране силе, чији је циљ реализација спољнополитичких интереса њене владе.

Ово друштво је у протеклом периоду организовало бројне трибине на којима је приметна њихова веза са Фондом за отворено друштво, који финансира Сорос, Центром за културну деконтаминацију, Хелсиншким одбором за људска права, за који се већ зна да га спонзоришу стране силе, и Центром за нове медије Kuda.org, који финансира немачка фондација “Schuler helfen leben”. Серију јавних трибина у продукцији Независног друштва новинара Војводине, под заједничким насловом “Интервју In Vivo”, одржану од 29. октобра 2005. до 9. фебруара 2006. године, подржала је ЛСВ Ненада Чанка, који је и сам учествовао на овим скуповима, и кабинет председника Скупштине АП Војводине Бојана Костреша.

Теме ових трибина биле су рецимо „Живот и прикљученија Радована Караџића”, а говорило се о наводној митској и митоманској свести српског народа, његовој ксенофобичној култури и последицама, српском национализму као једној од опозиција комунизму и страху од средње Европе, или “немогућој мисији” која се бавила наводним говорима мржње према Албанцима и Косову. Говор мржње према Косову? Да ли је ово новинарско удружење Косово сматра самосталним државним ентитетом? Тема трибине “Клерикализација друштва”, одржане 30. новембра 2005, била је наводна угроженост секуларности и политички циљеви СПЦ-а. И поставило се, пише на сајту НДНВ-а, веома важно питање: Може ли се Србија, једног јутра, пробудити са неким од владика на

Пише: Слађан Николић
понедељак, 21 април 2008 01:15

власти? Сад је 2008. година и још увек се нисмо пробудили са неким од владика СПЦ-а на власти. Наводни страх НДНВ-а је – као што се види – био и остао потпуно неоправдан.

Независно друштво новинара Војводине чине новинари одлично распоређени по медијима (Новосадски дневник, агенција Бета, Време, Б92...), што им даје могућност за манипулацију информацијама, успостављање веза са Фондом за отворено друштво, Хелсиншким одбором за људска права, Центром за културну деконтаминацију и Центром за нове медије Kuda.org, политичким странкама и политичарима као што су Ненад Чанак и Бојан Костреш. Таква мрежа није успостављена случајно. Успоставила ју је Национална задужбина за демократију и она може бити употребљена за дестабилизацију стања у Војводини ради реализације интереса САД.

Отварање Б92 инфо канала и сајта www.autonomija.info истог дана никако не треба сматрати случајношћу. Ако се узме у обзир и петиција Националне задужбине за демократију од 21. фебруара 2008. године, којом се од председника Тадића и премијера Коштунице захтева веће поштовање људских права и заштита новинара, што је у ствари припрема за заштиту успостављене мреже у Војводини, сасвим је јасно да ускоро креће медијска офанзива на све национално српски опредељено у Војводини и на СПЦ. Биће то медијска припрема за даљу десуверенизацију Србије, овог пута кроз Војводину. Држава Србија и њен обавештајно-безбедносни систем нису нашли модалитете за супротстављање деловању тзв. невладиних организација каква је Национална задужбина за демократију, као једно од оруђа америчке спољне политике. Ваљда је време да те модалитете пронађу јер је нова “војвођанска” офанзива у почетној фази.